

Uppföljningsrapport

Datum 2018-01-31

Dnr: 2017/KS 0304

Uppföljning av temagranskning "Hur städningen vid grundskolorna fungerar utifrån elevernas perspektiv med fokus på deras arbetsmiljö."

Uppföljningen genomfördes augusti-december 2017 och januari 2018 av:

Robert Sirviö

kvalitetscontroller

robert.sirvio@tyreso.se

Uppföljningsrapporten godkänns och överlämnas till barn- och utbildningsförvaltningen samt till fastighetsavdelningen.

Tyresö den 31 januari 2018

Catrin Ullbrand

kvalitetschef

Innehållsförteckning

	Sammanfattning av uppföljning av temagranskning ”Städning”	3
1	Syfte	4
2	Metoder.....	4
3	Temagranskning 2015.....	4
4	Uppdrag till förvaltningen.....	5
5	Vad har hänt sedan 2015?	6
5.1	Nya rutiner för underhållet av toaletterna	6
5.2	Öronmärkta pengar till renovering av toaletter – ett sätt att ta igen eftersatt underhåll.....	6
5.3	När utförs städningen?	7
5.4	Elevernas delaktighet i uppföljningen av städningen	7
6	Webbenkäter 2015 och 2017. Vad tycker eleverna i Tyresö?.....	8
6.1	Resultaten 2015 och 2017	9
6.2	Sammanfattning	11
6.3	Bedömning	12
7	Referenser.....	13

Sammanfattning av uppföljning av temagranskning "Städning"

- Eleverna kan i högre grad göra delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet som rör städningen på skolorna.
- Majoriteten av de kommunala grundskolorna når fortfarande inte upp till arbetsmiljöverkets rekommendation om högst 15 elever per toalett.
- Toaletten är det utrymme som eleverna fortfarande anser brister när det gäller hygien.

1 Syfte

Kommunstyrelsen i Tyresö kommun beslutar årligen om granskningsplan för verksamheter som kommunen ansvarar för. Enligt granskningsplan 2017 ska uppföljning göras av ”Granskning av hur städningen vid grundskolorna fungerar utifrån elevernas perspektiv med fokus på deras arbetsmiljö” (2015/KS 0171). Temagranskningen gjordes 2015.

Syftet med rapporten är att följa upp åtgärder som vidtagits med anledning av temagranskningen och de effekter som åtgärderna har lett till ur ett elevperspektiv.

Den uppföljande granskningen har gjorts av kvalitetsenheten, som ingår i kommunstyrelseförvaltningen.

2 Metoder

Följande metoder har använts i den uppföljande granskningen:

- **Granskning** av tjänsteskrivelser, nämndprotokoll och förstudier
- **Intervjuer** med verksamhetschefen för grundskolan (i fortsättningen kallas han för verksamhetschefen), enhetschefen för lokalvård och facility (i fortsättningen kallas han för enhetschefen) och fastighetsförvaltare. Samtliga tre har haft möjlighet att faktagranska de textavsnitt som har koppling till deras respektive verksamhetsområden
- **Webbenkät.** Ett urval elever i Tyresös grundskolor i årskurserna 3-9 har fått ta ställning till ett antal påståenden om hur rent det är i olika utrymmen på skolan.

3 Temagranskning 2015

I temagranskningen 2015 identifierades starka sidor och goda exempel när det gäller städningens utförande på de kommunala grundskolorna i Tyresö. I sin helhet var eleverna på Tyresös kommunala grundskolor nöjda med hur rent det är i olika utrymmen på deras skolor.

Samtliga skolor med elever i årskurserna 7-9 hade elevskyddsombud med uppgift att företräda eleverna i arbetsmiljöarbetet. Elevskyddsombuden hade fått utbildning för att kunna genomföra uppdraget.

Det fanns goda exempel på hur skolorna i Tyresö arbetade förebyggande med det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Toaletten var det utrymme som eleverna ansåg brister mest när det gäller hygien.

Två utvecklingsområden identifierades. Majoriteten av de kommunala grundskolorna nådde inte upp till arbetsmiljöverkets rekommendation om högst 15 elever per toalett. Eleverna kunde dessutom i högre grad göras delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet som rör städningen på skolorna.

4 Uppdrag till förvaltningen

Resultatet från granskningen ledde till att förvaltningen gavs i uppdrag att ta fram ett förslag på hur antalet elever per toalett skulle kunna minskas i Tyresös grundskolor. Detta för att öka tillgängligheten av toaletter och samtidigt minska belastningen på varje toalett.

Förvaltningen gjorde en uppskattning att det skulle kosta 100 000 kronor att bygga en ny toalett eller totalt 2 400 000 kronor för 24 toaletter för att uppnå arbetsmiljöverkets rekommendation om högst 15 elever per toalett på varje skola¹. Det är oklart varifrån förvaltningen fick sitt underlag. Enligt fastighetsförvaltaren har det specifika underlaget inte tagits fram av fastighetsavdelningen utan är förvaltningens egen uppskattning, troligtvis utifrån vad det kostade att bygga en toalett på Strandskolan tidigare.

Enhetschefen på lokalvård och facility konstaterade i en förstudie att en ökning av städfrekvensen på de befintliga toaletterna skulle ge en merkostnad på 290 000 kronor per månad².

Förvaltningens rekommendation till nämnden blev att varken bygga fler toaletter eller öka städfrekvensen, eftersom detta skulle öka hyreskostnaden och därmed minska anslagen till både personal och material. I stället skulle

¹ 2016-04-01. 2016/BUN 0055.

² 2016-01-22. Diarienummer saknas.

förvaltningen tillsammans med skolorna utarbeta nya rutiner för städningen av toaletterna.

5 Vad har hänt sedan 2015?

5.1 Nya rutiner för underhållet av toaletterna

I april 2016 gav barn- och utbildningsnämnden verksamhetschefen i uppdrag att ta fram nya rutiner för elevers och vaktmästares delaktighet för att sköta underhållet av toaletterna. För att mäta effekterna av de nya rutinerna skulle en baslinjemätning göras våren 2017.

Sedan april 2016 har åtta nya rektorer börjat, vilket enligt verksamhetschefen har inneburit att uppdraget inte har kunnat genomföras i sin helhet.

5.2 Öronmärkta pengar till renovering av toaletter – ett sätt att ta igen eftersatt underhåll

Fastighetsavdelningen har 2016 och 2017 öronmärkt en miljon kronor per år av befintlig underhållsbudget för att öka barn- och utbildningsförvaltningens delaktighet i det planerade underhållet. Som ett resultat av temagranskningen 2015 har förvaltningen, i samråd med fastighetsavdelningen, använt de öronmärkta pengarna till renovering av toaletter och uppfräschning av ytskikt av golv, väggar, tak och porslin. Detta till en kostnad på cirka 50.000-75.000 kronor per toalett.

Verksamhetschefen har tillsammans med rektorerna valt ut ett antal skolor där toaletterna har varit i behov av renovering och därefter har fastighetsavdelningen gjort en prioritering bland dessa.

2016 gick en miljon kronor enligt fastighetsförvaltaren till renovering av samtliga toaletter på Hanvikens skola. Utöver uppfräschning av toaletterna har dörrar flyttats och skogränser införts för att undvika att eleverna går in på toaletterna med smutsiga skor.

2017 har en miljon kronor använts till att renovera cirka hälften av toaletterna på Njupkärrs skola och cirka två tredjedelar av toaletterna på Krusboda skola.

5.3 När utförs städningen?

När temagranskningen presenterades 2015 hade ungefär hälften av de kommunala grundskolorna kvällsstädning, två hade både dag- och kvällsstädning och övriga hade enbart dagstädning. På de skolor som hade dagstädning rengjordes toaletterna innan verksamheten började på morgonen. Toaletterna var alltså rena när eleverna kom till skolan i likhet med skolorna som hade kvällsstädning. I temagranskningen 2015 konstaterades att dagstädningen hade ett pedagogiskt syfte. Eleverna kunde se städningen utföras och de hade möjlighet att föra dialog med dem som utförde städningen.

När uppföljande granskningen genomfördes 2017 hade tre skolor övergått från dagstädning till kvällsstädning, nämligen Bergfoten, Fornudden och Tyresö skola. Enligt enhetschefen kommer fler skolor att övergå till kvällsstädning framöver. Den främsta orsaken till detta är enligt honom en rekommendation från Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund i arbetet mot en giffri skola. Vid städning rörs damm och kemikalier upp i luften som kan irritera personer som vistas i lokalerna. Instruktionen för lokalvårdaren är att städa med fönster öppet och under tid som det inte finns personer i lokalerna. Det är enligt enhetschefen dessutom mer effektivt att genomföra städning på kvällstid eftersom det då inte pågår någon verksamhet.

5.4 Elevernas delaktighet i uppföljningen av städningen

Enligt enhetschefen är eleverna välkomna att delta i de månatliga kontrollerna av städningen och då även få svar på frågor om städningen. Inbjudan till att delta i kontrollerna går till rektorerna och de genomförs på tider som passar både arbetsledningen för städningen och för skolan.

När temagranskningen gjordes 2015 berättade enhetschefen att eleverna inte hade deltagit på dessa kontroller. När den uppföljande granskningen gjordes 2017 berättade både enhetschefen och arbetsledaren vid lokalvård och facility att elever inte hade deltagit vid dessa kontroller.

6 Webbenkäter 2015 och 2017. Vad tycker eleverna i Tyresö?

Kvalitetsenhetsenheten har genomfört en webbenkät i november-december 2017 för att följa upp hur eleverna upplever att det är rent på deras skolor.

Webbenkäten innehåller huvudsakligen samma frågor som ställdes 2015.

520 elever i årskurserna 3-9 på Tyresös 13 grundskolor har erbjudits att svara på webbenkäten, som var öppen i fyra veckor i november-december 2017. För att få ett representativt urval av elever valdes elever som är födda 5, 10, 15 eller 25 i varje månad, vilket var samma urval som 2015. Det vill säga att huvuddelen av dem som svarade på enkäten 2017 gjorde det också 2015. Den totala svarsfrekvensen blev 46 procent. Dessutom har 118 elever använt sig av möjligheten att skriva ett avslutande fritextsvar ”Här kan du fritt skriva andra synpunkter som handlar om städningen på din skola och hur rent det är på din skola”.

Det samlade resultatet för samtliga 13 grundskolor inklusive fritextsvar har överlämnats till förvaltningen. Resultaten för varje enskild skola inklusive fritextsvar har överlämnats till både förvaltning och respektive skola. Fritextsvaren kan för den enskilda skolan utgöra ett värdefullt komplement till resultatet i webbenkäten.

Antal elever som erbjudits att delta i webbenkäten och antal elever som har svarat på respektive skola och totalt på de 13 skolorna

Skola	Antal elever som erbjudits att delta	Antal elever som svarat	Svarsfrekvens i procent
Fårdala skola	21	14	
Njupkärrs skola	15	8	
Nyboda skola	59	15	
Hanvikens skola	34	13	
Kumla skola	95	27	
Sofiebergsskolan	9	9	
Bergfotens skola	25	0	
Stimmets skola	23	7	
Dalskolan	41	30	
Krusboda skola	32	12	
Fornudden	25	14	
Strandskolan	59	43	
Tyresö skola	83	48	
2017	521	240	46
2015	461	225	49

I enkäten har eleverna fått ta ställning till ett antal påståenden om hur rent det är i olika utrymmen på skolan. Påståendena och elevernas svar framgår i sin helhet på samtliga skolor i resultatsammanställningen. För att underlätta tolkningen av resultatet har svaren **Stämmer helt och hållet** och **Stämmer ganska bra** räknats samman (positivt resultat). Detsamma gäller **Stämmer ganska dåligt** och **Stämmer inte alls** (negativt resultat).

6.1 Resultaten 2015 och 2017³

Jag tycker att min skola för det mesta är ren

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	81,5	73,6
Negativt resultat i procent:	18,5	26,4

³ Resultaten är avrundade till närmsta tiondel.

Jag tycker att det för det mesta är rent i skolans
korridorer

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	78,8	74,9
Negativt resultat i procent:	21,2	25,1

Jag tycker att det för det mesta är rent i klassrummen

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	89,2	85,8
Negativt resultat i procent:	10,8	14,2

Jag tycker att det för det mesta är rent på skolans
toaletter

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	39,2	38,6
Negativt resultat i procent:	60,8	61,4

Jag tycker att det för det mesta är rent i idrottens
omklädningsrum

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	68,5	67,6
Negativt resultat i procent:	31,5	32,4

Jag tycker att det för det mesta är rent i idrottshallen

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	86,5	85,3
Negativt resultat i procent:	13,5	14,7

Jag tycker att det för det mesta är rent i skolans matsal

	2015	2017
Positivt resultat i procent:	77,9	63,4
Negativt resultat i procent:	22,1	36,6

Vi elever har under den senaste månaden diskuterat städningen på vår skola när vi till exempel har haft klassråd/elevråd

	2015	2017
JA i procent	36	28
NEJ i procent	64	72

Jag känner till vilka som är elevskyddsombud på min skola (gäller elever i årskurserna 7-9)

	2015	2017
JA i procent	23	23
NEJ i procent	77	77

6.2 Sammanfattning

Elevernas positiva helhetsbedömning av hur rent det är på skolan ”Jag tycker att min skola för det mesta är ren” har minskat något på Tyresös grundskolor jämfört med 2015. Minskningen är cirka åtta procent. Sett till enskilda utrymmen så har resultatet försämrats när det gäller matsal, klassrum och korridorer, där den största minskningen har skett när det gäller matsalen, cirka 14 procent. Upplevelsen av hur rent det är på toaletterna är i stort sett oförändrad. Hygienen på toaletterna upplevs av eleverna fortfarande som en brist.

I 29 av de totalt 118 fritextsvaren omnämns hygien på toaletterna. De flesta av dessa synpunkter handlar om att toaletterna är ofräscha och nedskräpade. Eleverna har också lämnat 17 synpunkter på hygien i matsalen. Här handlar det främst om matrester på golv. 14 synpunkter har lämnats på ofräscha

duschutrymmen. Eleverna har också lämnat några enstaka berömmande synpunkter på städningen.

Antal elever som upplever att de har diskuterat städningen på skolan under den senaste månaden har minskat med åtta procent jämfört med 2015. Att elever får diskutera städningen och hur de ska förhålla sig till sin miljö är en viktig del i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Bland högstadiееleverna är kännedomen om vilka som är elevskyddsombud konstant jämfört med 2015.

En viktig aspekt i undersökningsresultatet är att se om renoveringen av toaletterna på Hanvikens (2016), Njupkärrs och Krusboda skolor (2017) har påverkat vad eleverna tycker om hygien på toaletterna.

För Hanvikens skola finns inga enkätresultat från 2015 så en jämförelse går inte att göra. På Njupkärrs skola har det positiva resultatet ökat från en jämförelsevis låg nivå. 5,8 procent av eleverna gav positiva omdömen 2015 och 12,5 procent var positiva 2017. När det gäller Krusboda skola så har det positiva resultatet minskat från 48 till 45 procent.

6.3 Bedömning

Eleverna kan i högre grad göra delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet som rör städningen på skolorna.

Majoriteten av de kommunala grundskolorna når fortfarande inte upp till arbetsmiljöverkets rekommendation om högst 15 elever per toalett.

Toaletten är det utrymme som eleverna fortfarande anser brister när det gäller hygien.

7 Referenser

Förstudie städning av toaletter (skolor) 160222, Joakim Wangler.

Granskningsrapport ”Hur städningen vid grundskolorna fungerar utifrån elevernas perspektiv med fokus på deras arbetsmiljö.” 151015 (2015/KS 0171).

Sammanträdesprotokoll barn- och utbildningsnämnden 151118, § 58.

Sammanträdesprotokoll barn- och utbildningsnämnden 160420, § 28.

Tjänsteskrivelse barn- och utbildningsförv. 151029 (2015/BUN 0133).

Tjänsteskrivelse barn- och utbildningsförv. 160401 (2016/BUN 0055).

Tjänsteskrivelse barn- och utbildningsförv. 171018 (2017/BUN 0055 41).

Webbenkät 2017.